

829. Furby, Furbylund, Giresta sn.

Pl. 128.

Litteratur: D 1:117. Ransakningarna 1667—84; R. Dybeck, Svenska run-urkunder 2 (1857), s. 5, n:r 54; O. Gumelius och C. W. Paykull, Några ord till upplysning om bladet »Sigtuna» (1865), s. 54; UFT h. 1 (1871), s. 25; F. W. Mossberg, Beskrifning öfver inegorna till f. d. Löjtnantsbostället Furuby i Giresta socken, 1902 (ATA); E. Brate, Svenska runristare (1925), s. 52; A. Karlén, Fornminnesinventering i Giresta socken år 1927 (ATA); S. B. F. Jansson, Runinskriftsinventering i Uppsala län 1941 (ATA).

Äldre avbildning: Dybeck, teckning (i Svenska run-urkunder och D 1:117).

Runblocket ligger i en åker 500 m. NNV om Furby gård, 200 m. NNÖ om Furbylund, 100 m. ÖSÖ om lägenheten Anneberg. Platsen är utmärkt på Geologiska kartbladet »Sigtuna».

I *Ransakningarna* 1667—84 finnas följande uppgifter, som säkerligen åsyfta U 829: »J Finstadh Uthiordz Wästergiärdet een Runsteen med fullkomblige Bookstäfwer, straxt hoos ståendes någre andre Steenar uthan Bookstäfwer, 2 al:^r öfwer Jorden». — I *Svenska run-urkunder* (1857) skriver Dybeck: »I trakterne kring den betydliga sänkning med sjöar och vattendrag, som från Ekolen sträcker sig öster ut genom flere socknar mot Sevala socken i Vestmanland, är en stor mängd Runstenar. Giresta är en af socknarne och ligger på södra sidan om sänknigen. Liljegren (751) uppgifver efter Peringskiöld en 'oafritad' Runsten på Finstads utgjord i Giresta socken och ett mindre stycke af denne ligger der ännu invid gärdesgården till en åkervret [= U 830] . . . Men begifve vi oss öfver den nämnda lilla vreten öster ut och tage vägen öfver en obetydlig granbacke, äfven med smärre grafkullar, så finne vi å Furby här varande gärde två väldige hållar, den ene liggande och oristad; den andre några steg derifrån, med en hittills icke känd runeristning.» Under »Giristads socken, Furby» behandlas U 829 i *Sveriges runurkunder*: »Ristningen är å en vräksten, som ligger på Furby gärde.» I beskrivningen till Geologiska kartbladet »Sigtuna» uppges, att »runskrift [finnes] å ett mindre flyttblock», som ligger »i åkern nära dragontorpet N. W. om Furby». I *UFT* (1871) påpekas, att »en enda runsten [= U 829] tillhör denna socken». — En beskrivning öfver inägorna till Furby upprättades år 1902, i vilken U 829 beskrives. Runblocket »har en åt söder vänd flatsida, 2,1 meter hög och 2,8 meter bred . . .; dess öfre sida är flat triangelformig samt dess norra sida afsmalnande i en trubbig vinkel; på stenens mot söder vända sida finnas mindre ottydliga inristningar.» A. Karlén anger flyttblockets plats vara »250 m. NNÖ gården [= Furbylund]. 100 m. ÖSÖ lägenheten Anneberg».

Röd granit. Höjd 2,20 m., bredd 2,85 m. Ristningens höjd 1,28 m., bredd 1,73 m. Ytan, som lutar något bakåt, är jämn; linjerna äro kraftigt huggna, breda och rundade. Ristaren har flerstädes utnyttjat naturliga sprickor.

Inskrift:

1	5	10	15	20	25	30	35	40	45
f	u	r	k	u	n	t	r	·	a
a	u	k	·	k	u	a	n	r	·
p	n	i	r	·	l	i	t	u	·
h	a	k	u	a	·	s	t	a	i
n	·	p	i	n	s	a	·	a	t
·	a	n	u	t	·				
1	50	55	60	65	70	75	80	85	
f	a	p	u	r	·	s	i	n	·
b	o	a	n	t	a	·	a	u	f
a	u	p	f	r	i	p	a	r	·
b	a	l	i	·	r	i	s	t	i
·	s	t	a	n	·	p	i	s	a
·									

Forkunnr ok Gunnarr þæir letu haggva stæin þennsa at Anund, faður sinn, boanda Auðfríðar. Balli risti stæin þennsa.

»Forkunn och Gunnar de läto hugga denna sten efter Anund, sin fader, Ödfrids man. Balle ristade denna sten.»

Till läsningen: 3 r har den hos Balle ibland förekommande formen med endast en obetydlig knyck på bst; jfr 20 r. 12 k, som står i en upphuggen spricka, är ej stunget. 14 a, 15 n och

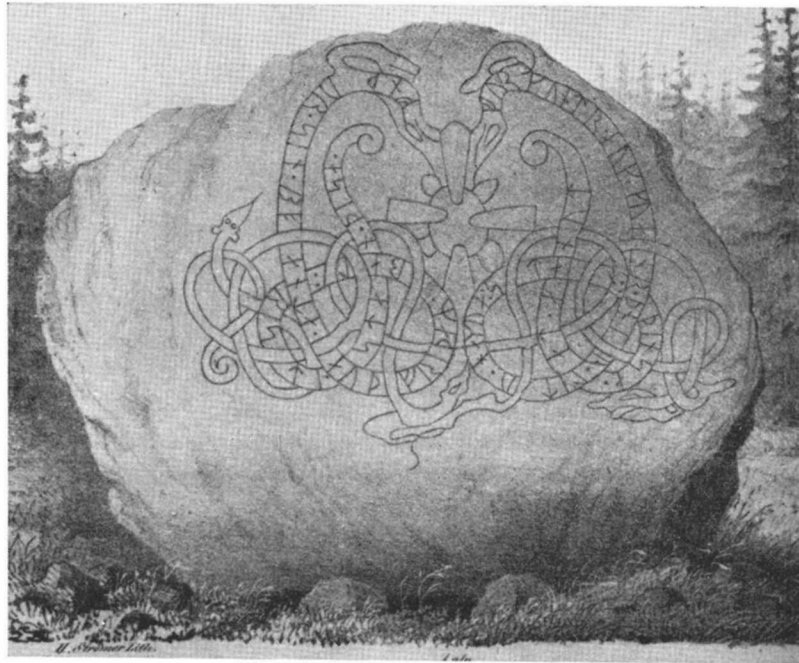


Fig. 294. U 829. Furby, Furbylund, Giresta sn. Efter Dybeck, Svenska run-urkunder.

18 **n** äro vändrunor. 22 **i** är ej stunget. I 32 **a** går bst vinkelrätt över bst. 33 **i** är tydligt. 52 **i** är ej stunget. 55 **o** har bst endast t. h. om bst. 58 **t** står upp och ned. Mellan 80 **a** och 81 **n** finnes ingen runa. — Dybeck (*Svenska run-urkunder*): Sk saknas före 1 **f**; runföljden 12 **k**—20 **r** läses **kunar · pair**. Sk saknas efter 45 **t** och före 46 **f**. Dybeck anmärker: »Slingorna äro, såsom man finner, alldeles i konstnären Bales stil. Runen ↑ i 𐀓𐀔𐀕𐀖 torde här vara af misstag stupad.»

De i inskriften förekommande mansnamnen äro alla vanliga; om *Forkunnr* se U 14. Där emot har moderns och hustruns namn *Auðfriðr* varit mycket sällsynt. Det förekommer möjligen på en gotländsk inskrift (Tingstäde), men eljest ger U 829 det enda säkra belägget på namnet, icke endast från runinskriftsmaterialet utan över huvud taget.

Skrivningen **pisa** (sg. ack. m.) förekommer även eljest några gånger, t. ex. U 39 och 74.

U 829 visar många för ristaren Balle typiska drag. Växlingen **stain : stan** finnes också på t. ex. U 729 och U 838; förväxlingen av **n**- och **a**-runor påträffas i många fall hos denne ristare.

830. Furby, Giresta sn.

Litteratur: L 751, D 1:117. J. Peringskiöld, *Monumenta* 1, 28; R. Dybeck, *Svenska run-urkunder* 2 (1857), s. 5, n:r 54; UFT h. 1 (1871), s. 25; S. B. F. Jansson, *Runinskriftsinventering i Uppsala län* 1941 (ATA).

I en förteckning över »Uplands Runestenar» i Peringskiölds *Monumenta* 1 uppges under »Girsta Sochn» en runsten på »Finstads Vthjord widh stora vägen». Om denna numera försvunna runsten skriver Dybeck i *Svenska run-urkunder* 2 (1857): »Liljegren (751) uppgifver efter Peringskiöld en 'oafritad' Runsten på Finstads utjord i Giresta socken och ett mindre stycke af denne ligger der ännu invid gärdesgården till en åkervret. En höjdsträcka med flere grafhögar, några stensättningar, samt märken efter en förlagd väg, uppstiger vester om vreten och har

58—496298. *Uplands runinskrifter*.